

Nr 236.

Av herr **Andersson, Elof**, och herr **Leander**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande.*

Av utredningen i Kungl. Maj:ts proposition nr 82 framgår, att den svenska betodlingen befinner sig i ett bekymmersamt läge. Det till betodlarna utgående sockerbetpriset bestämmes enligt gällande odlingskontrakt med hänsyn till priset å socker. Sockerpriset är nu synnerligen lågt, beroende på världsmarknadsläget för socker.

Angående sockerproduktionen och sockerkonsumtionen i världen hava i bilagor till propositionen lämnats viss utredning och åtskilliga uppgifter, delvis hämtade ur Nationernas förbunds publikationer i ämnet, delvis sammanställda av särskilt anlitade sakkunniga. Att ur dessa utredningar få någon fullt säker hållpunkt för bedömandet av världsmarknaden för socker i framtiden har icke varit möjligt. Det torde för övrigt ligga i sakens natur, att det härutinnan är ogörligt att med bestämdhet förutsäga den kommande utvecklingen, gällande detta icke minst i avseende å prisbildningen. Denna bestämmes icke blott av produktionens och konsumtionens framtida utveckling och inbördes förhållande, utan därjämte påverkas den fria världsmarknaden för socker i hög grad av den mångfald av understöds- och skyddsåtgärder och andra handelspolitiska anordningar, som olika stater företaga. Den tillgängliga utredningen giver emellertid vid handen, att det icke synes uteslutet, att såväl den svenska betodlingen som den svenska sockerindustrien äga förutsättningar för fortsatt bestånd, men att denna näring här i Sverige, liksom i andra betodlande länder, för närvarande är utsatt för en mycket hård påfrestning.

Med hänsyn härtill och då, såsom framhålles och belyses i sockersakkunnigas utredning, sockerbetsodlingens uppehållande är av mycket stor betydelse för jordbruket, för beredande av arbetstillfällen m. m., dela vi den uppfattningen, att det är ett allmänt intresse att förhindra odlingens bortfallande eller dess väsentliga nedgång. I avvaktan på händelsernas utveckling på världsmarknaden är det därför befogat, att statsmakterna lämna visst ytterligare stöd åt denna näringsgren. Dylik stödaktion bör

emellertid hava tillfällig karaktär, d. v. s. lämnas tillsvidare endast för ett år, och samtidigt böra förhållandenas utveckling noga följas.

Beträffande understödets omfattning kunna vi i huvudsak ansluta oss till vad som i sockersakkunnigas utredning anförts om såväl betprisets höjd som de arealer, som böra få ifrågakomma till understöd.

Vad angår understödsformen hava sockersakkunniga utformat tre olika linjer, av vilka Kungl. Maj:t valt tullhöjningslinjen. Detta senare förslag kunna vi ej biträda. De skäl, som tala mot tullhöjning å socker, hava utförligt angivits bland annat i sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1 vid förra riksdagen. Sockernäringen åtnjuter redan nu ett högt tullskydd. Om det anses lämpligt och nödvändigt att i rådande situation genom statens ingripande bereda betodlarna en förbättring i betpriset, torde de härför erforderliga medlen icke böra uttagas genom en allmän konsumtionsbeskattning.

För övrigt bör bemärkas, att tullhöjningslinjen uppenbarligen är den minst praktiska och ändamålsenliga av de ifrågasatta tre linjerna. Den medför spekulationer för handeln vid tullhöjningens ikraftträdande och borttagande. Den nödvändiggör för säkerställande av visst betpris uttagande från konsumenterna av så stort belopp, att en betydande marginal i många situationer kan framkomma. För betodlarna och sockerindustrien medför tullhöjningen inga som helst företräden framför subventionslinjerna. Kontrollen över medlens rätta användning blir mest tynande och omständlig vid tullhöjningslinjen, ty här tillkommer jämväl kontroll rörande den myckenhet socker, som industrien försäljer. Från de hörda myndigheterna har i stort sett intet nämnvärt stöd givits åt förslaget med tullhöjning. Sockersakkunniga, lantbruksstyrelsen, generaltullstyrelsen och Stockholms handelskammare ha ej direkt velat yttra sig om de olika linjernas inbördes företräden och hava förklarat, att vilken som helst av dem bör kunna giva det önskade resultatet. I två yttranden (från kemiska kontoret och Skånes handelskammare) har tullhöjningen visserligen satts i främsta rummet, men i det förstnämnda godtagas även de två subventionslinjerna och i det senare den ena av dem. I de två återstående yttrandena (Göteborgs handelskammare och kommerskollegium) däremot förordas subventionslinjen, medan tullhöjningslinjen ej tillstyrkts.

Vad beträffar valet mellan de två subventionslinjerna (tullfrihet å viss mängd råsocker och direkt anslag), anse vi, att den senare formen är att föredraga. Den samlade också vid föregående års riksdag omkring sig en majoritet inom sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet och en stark minoritet i riksdagen. Det härvid erforderliga anslagsbeloppet har i sockersakkunnigas utredning beräknats till 3,800,000 kronor.

Vi komma att i särskild motion yrka avslag på Kungl. Maj:ts förslag om tullhöjning och få nu, under åberopande av det anförda, hemställa,

att riksdagen måtte för budgetåret 1930/1931 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 3,800,000 kronor att användas för sockerbetsodlingens säkerställande under år 1930 i huvudsaklig överensstämmelse med de i sockersakkunnigas utredning å sid. *11 och *12 angivna grunder.

Stockholm den 18 februari 1930.

Elof B. Andersson.

Ulrik Leander.